

Nihilisme en cynisme

- Nihilisme ;
- 1. Metafysica zie vorige slottekst
- 2. Psychologie ;
- Klassieke cynisme wordt nu kynisme
- Moderne cynisme lijkt sterk op beide vormen van zwak nihilisme en op het sterk, maar vernietigende nihilisme
- Kynisme sluit het beste aan bij sterk nihilisme dat haar eigen waarden schept en op de kenmerken die Nietzsche koppelt aan de zelfoverwinning van het nihilisme en de übermensch en de eeuwige wederkeer.

Hoe nu verder?

- Teruggrijpen naar het verleden is een bijna onafwendbare val in fundamentalisme. We kunnen niet terug.
- Dat we niet terug kunnen heeft er ook mee te maken dat we in het verwerven van al die artefacten en de daarmee gepaard gaande veranderende waarden wel degelijk de ervaring van vooruitgang opdoen.
- Denken over onze toekomst begint daarom in de gesecculariseerde en geïndividualiseerde wereld waar we nu in leven.

Waarden, waarheid en eenheid

- Probleem zoekend brein; de mens wil nog liever het niets, dan niet te willen.
- Cultuur buiten natuurlijke habitat en onnatuurlijk gebruik van het natuurlijke.
- Ook de intermenselijke omgang moet veranderen wanneer artefacten worden geïntroduceerd in de gemeenschap.
- Alle leden van de gemeenschap zijn onderling afhankelijk en dat bepaalt hun gedrag. Daarmee introduceren we een eenheid en waarden. Doel is de samenleving stabiel houden. Wil tot waarheid komt pas als die waarden en culturele eenheid verloren gaan!

Onnatuurlijk gebruik van natuurlijke

- Innerlijk sluit niet naadloos aan bij gevormde eenheid.
- Idee van werkelijke innerlijk onder of achter de gevormde waarden (vernistheorie) komt op.
- Idee van een waarheid achter de gepresenteerde waarheid komt op. (wil tot waarheid)
- Voortschrijdend nihilisme lijkt aan te tonen dat we altijd een dubbele moraal hebben; ontmaskering heeft dan geen zin;
- Verlies aan energie
- Verlies van doel
- Verlies van zingeving

www.maieutiek.nl_2015-10

Alternatief perspectief

- Er is geen eenheid, waarheid of waarde gegeven én dit kan dus ook nooit ontdekt worden.
- Waarden en waarheid en eenheid moeten weer aan het doel van overleven gekoppeld worden.
- Kritiek is dan niet aanwijzen van échte waarheid of waarden, maar aantonen dat deze of gene waarden of waarheid nadelig is, of achterhaald. Het stelt een ander perspectief ertegenover of ernaast.
- Belangen van groep en individu moeten elkaar in evenwicht houden. Niet omwille van Waarheid maar omwille van leefbaarheid.

www.maieutiek.nl_2015-10

Moderne mens

- Subjectproductie door kerk en staat.
- Nu doorbreken van deze eenheid.
- Techniek dwingt eenheid van instrumenteel handelen af.
- Daarmee komt nadruk te liggen op amoreel gedrag; we bedienen de wereld op dezelfde manier, maar oordelen er niet over.
- Juist als we culturele en technische vooruitgang boeken komt de vraag op wat het doel is; de perfecte wereld?

www.maieutiek.nl_2015-10

Ken uzelve

- Kennis van wie wij zijn is belangrijk;
- De kwaadwillende egocentrische mens die we moeten beperken omdat anders de ene mens de andere een wolf is?
- De welwillende coöperatieve apensoort die dankzij grote capaciteit tot samenwerken zover geëvolueerd is?
- Aandacht voor het onder ogen komen wat er in het hiaat of in het ressentiment aanwezig is wordt nodig.
- Diogenes die aandacht vraagt voor de natuur die wij afwijzen, terwijl we andere zaken niet onder ogen willen komen die veel smeriger zijn.

www.maieutiek.nl_2015-10

Nataliteit en pluraliteit

- De menselijke mogelijkheid van het nieuwe, het beginnen.
- De menselijke behoefte om zich te onderscheiden en te ervaren dat we allemaal gelijk zijn in zoverre dat we allemaal verschillend zijn.
- De menselijke ruimte voor het kwetsbare juist omdat we een probleem zoekend brein hebben. We zien steeds weer mogelijkheden; we zijn "het niet vastgestelde dier". Dat maakt ook dat geen enkele toestand van perfectie- zelfs al zou die haalbaar zijn- kan leiden tot een status quo. (Machiavelli constateert al dat we ons dan gaan vervelen en het bewust gaan verknoeien.)

www.maieutiek.nl_2015-10

Thymos en eros

- Drijvende krachten als eros en thymos zijn belangrijk.
- Thymotische is een kracht die hoort bij übermensch en kynische houding.
- Eros speelt ook wel een rol, maar heeft in moderne tijd juist vaak de invulling van 'hebben' gekregen. Dat 'hebben' leidt tot behoefte aan consolidatie, machtsuitoefening en gebrek aan ruimte om met nieuwe bewegingen te starten. Het maakt dus al snel deel uit van een negatief cynische beweging.
- Kynisme is zelf geen theorie, geen vaste positie. Maar is er dan niets te zeggen over de inhoud?

www.maieutiek.nl_2015-10

Maatstaf van groep en individu

- Het gaat in onze natuur niet om een groepsgevoel met als gevolg dat we samenwerken, maar om de biologische ervaring van de noodzaak om samen te werken waaruit een nieuw groepsgevoel kan -en meestal zal- ontstaan.
- Omdat niet het groepsgevoel maar de samenwerking centraal in onze biologie staat, is de individualiteit in belangrijke mate gekoppeld aan de samenwerking. De samenwerking is altijd een vorm van economie.
- Al op biologisch niveau van apen is daarbij een gevoel van rechtvaardigheid, wederkerigheid en compassie aanwezig.

www.maleutiek.nl_2015-10

Wederzijdse bepaling van waarden en waarheid

- We moeten ons realiseren dat ieder van ons weliswaar door opvoeding en oriëntatie op onze 'peergroup' in een moreel waardenstelsel leeft, maar dat dit waardenstelsel vermoedelijk maar heel ten dele echt van ons is.
- We bewegen mee in een wolk die de optelsom is van onze individuele acties, die weer het gevolg zijn van onze pluraliteit en samenwerking.
- Werkende weg ontdekken we waarheden die door nieuwe visies weer achterhaald worden, het gaat namelijk niet om een achter de werkelijkheid liggende waarheid, maar om verbanden die werkzaamheid hebben.

www.maleutiek.nl_2015-10

Globalisering

- Globaliseren maakt dat het metafysisch nihilisme versterkt wordt doordat we nu niet alleen door kennen van de geschiedenis verlies van waarden en waarheid ervaren, maar ook in het hier en nu verschillende waarden zien op verschillende plekken van de wereld waarin wij leven en steeds *realtime* aanwezig kunnen zijn.
- We zien dan ook alle vormen van het nihilisme terug; zwak nihilisme; van geweld tot censuur
- Sterk nihilisme ; nieuwe mogelijkheden om kritiek uit te oefenen tot een explosie van creativiteit

www.maleutiek.nl_2015-10

Amorele mensen zijn gevaarlijke mensen

- Amoreel is niet hetzelfde als immoreel.
- Amorele werkelijkheid erkennen maakt dat de mens waarde scheppend moet en zal zijn.
- "Ik denk niet dat de moraal in onze samenleving verdwenen is, en evenmin dat die ooit zal verdwijnen. Een menselijke samenleving zonder moraal is simpelweg onmogelijk. Moraal ontstaat zodra je twee mensen in een kamer zet. Wel is het zo dat momenteel in Duitsland, en wellicht ook in Nederland, de opvatting leeft dat we normen en waarden verliezen. Nogmaals, ik denk dat dit een pessimistische visie is, en dat die niet klopt, maar het is wel mogelijk dat het waardensysteem verandert, en dat er tussen het oude en het nieuwe systeem een gat zit, een vacuüm. Misschien bevindt onze samenleving zich in dat gat, en heerst er daarom dat collectieve gevoel van waardenverlies."

(Juli Zeh in een interview, <http://www.filosofie.nl/nl/artikel/5375/nazaten-van-de-nihilisten.html?return=201503141600>)